

مقدمه:

دانشگاه‌ها به عنوان نهادهای تولیدکننده دانش، از نقش و جایگاه ویژه‌ای برخوردار شده‌اند و به عنوان یک نهاد تغییرآفرین در این عرصه قلمداد می‌شوند؛ از این رو ماموریت دانشگاه‌ها از ماموریت‌های آموزشی و پژوهشی فراتر رفته است و آن‌ها را به نهادهایی فراتر از یک نهاد توسعه‌دهنده علم و فناوری تبدیل کرده است. به منظور تحقق این اهداف و ماموریت‌ها، لازم است دانشگاه‌ها، در انجام وظایف خود استقلال و اختیارات بیشتری داشته باشند تا بتوانند گام‌های موثرتری در توسعه و پیشرفت کشور برداشته شود. در این راستا موضوع تشکیل هیئت امناء در شورای عالی انقلاب فرهنگی در سال ۱۳۶۷ تحت عنوان «قانون تشکیل هیئت‌های امنای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی» به تصویب رسید که قانون فوق در سال ۱۳۶۹ و در جلسه ۲۳۹ شورا اصلاح و تکمیل شد.

تصویب قانون تشکیل هیئت‌های امناء دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، ترسیم صلاحیت‌ها و اختیارات مشخص در بند الف ماده ۴۹ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و متعاقب آن در بند ب ماده ۲۰ قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و هم‌چنین دیگر قوانین و آیین‌نامه‌های مرتبط با هیئت‌امنا، همگی مؤید نقش موثر هیئت‌امنا دانشگاه در تحقق اهداف یاد شده است.

هیئت‌امنا به عنوان بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در دانشگاه، مسئولیت خطیری در هدایت و راهبری دانشگاه به سوی چشم‌انداز و ماموریت‌های مدنظر بر عهده دارد؛ مصوبات این هیئت، نقشه راهی برای تحقق اهداف و وظایف دانشگاه ترسیم می‌کند و ضامن اجرای سیاست‌های کلان آموزشی، پژوهشی و فرهنگی است. در این راستا وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و مؤسسات پژوهشی وابسته به خود هیات‌امنائی با ترکیب ذیل تشکیل داده است:

الف - وزیر

ب - رئیس مؤسسه

ج - ۴ تا ۶ تن از شخصیت‌های علمی و فرهنگی و یا اجتماعی محلی و کشوری که نقش مؤثری در توسعه و پیشرفت مؤسسه مربوط داشته باشند.

د - رئیس و یا نماینده سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

تبصره - حداقل دو تن از شخصیت‌های بند «ج» باید از اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها باشند.

مطابق ماده سه آیین‌نامه تشکیل هیئت‌های امناء دانشگاه‌ها، ریاست هیئت‌امنا به عهده وزیر علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد و مطابق ماده چهار این آیین‌نامه، دبیر آن رئیس دانشگاه خواهد بود.

بر اساس ماده یک قانون تشکیل هیئت‌امنا دانشگاه، جلسات عادی هیئت‌امنا حداقل دو بار در سال و جلسات فوق‌العاده در موارد ضروری بنا به تقاضای حداقل دو نفر از اعضاء و موافقت رئیس هیئت تشکیل می‌شود.

وظایف و اختیارات هیئت امناء دانشگاه به شرح ذیل می باشد:

- الف - تصویب آیین نامه داخلی
- ب - تصویب سازمان اداری دانشگاه بر اساس ضوابطی که به پیشنهاد وزارت عتف، با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد رسید.
- ج - بررسی و تصویب بودجه مؤسسه که از طرف رییس مؤسسه پیشنهاد می شود.
- د - تصویب بودجه تفصیلی دانشگاه
- هـ - تصویب حسابها و ترازنامه سالانه دانشگاه
- و - تصویب نحوه وصول درآمدهای اختصاصی و مصرف آن
- ز - تعیین حسابرس برای دانشگاه
- ح - کوشش برای جلب کمکهای بخش خصوصی و عوائد محلی اعم از نقدی، تجهیزاتی، ساختمانی با رعایت ضوابط مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی
- ط - تصویب آیین نامه های مالی و معاملاتی که بر حسب مورد پس از تأیید وزارتخانه مربوط قابل اجرا می باشد.
- ی - پیشنهاد میزان فوق العاده اعضای هیات علمی و غیر هیات علمی (کارشناسان و تکنیسینها) که حسب مورد پس از تأیید وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قابل اجرا می باشد.
- ک - تعیین نحوه اداره واحدهای تولیدی، خدماتی، کارگاهی و بهداشت و درمانی مؤسسه در چهارچوب ضوابطی که به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.
- ل - تعیین میزان پرداخت حق التحقیق، حق التدریس، حق ترجمه، حق التالیف و نظایر آن
- م - بررسی گزارش مؤسسه که از طرف رییس مؤسسه ارائه می شود.
- ن - تصویب مقررات استخدامی اعضای هیات علمی مؤسسه که به منظور هماهنگی پس از تأیید وزارتخانه مربوط قابل اجرا خواهد بود.